

Uudistettu kirjanpitolaki astui voimaan vuoden 2016 alussa. Uudistuksen taustalla oli EU:n vuoden 2013 tilinpäätösdirektiivi. Kirjanpitolain uudistus toi lukuisia helpotuksia pien- ja mikroyritysten tilinpäätösten laadintaan. Vaikka kirjanpitolain uudistus herätti paljon keskustelua sen valmistelun aikana, se ei pienyrityshelpotuksia lukuun ottamatta lopulta muuttanut olennaisesti tilinpäätöskäytäntöjä.

Mitkä olivat keskeisimmät uudistukset pienyrityshelpotusten lisäksi? Uudistettu kirjanpitolaki korostaa kirjausketjun merkitystä ja aukottomuutta sekä laajensi sen koskemaan myös muuta viranomaisraportointia. Olennaisuus nostettiin yleiseksi tilinpäätösperiaatteeksi ja sitä tulee tarkastella erityisesti tilinpäätöksen hyväksikäyttäjän näkökulmasta. Kirjanpitolaki poisti yritysten tuloslaskelmista satunnaiset erät, jotka jatkossa ovat liiketoiminnan muita tuottoja ja kuluja. Kirjanpitolaki antaa jatkossa mahdollisuuden kirjata rahoitusleasingsopimuksella hankittuun hyödykkeeseen, kuten jos se olisi ostettu. Kirjanpitovelvollinen voi myös arvostaa johdannaissovimukset ja muut rahoitusvälineet sekä sijoituskiinteistöt käypään arvoon. Numeroidun ja paperimuotoisen sidotun tasekirjan laatimisvelvoite myös poistui.

Miten kirjanpitolain uudistus vaikutti kuntien kirjanpitoon? Kunnat soveltavat kirjanpitolakia ja kirjanpitolautakunnan kuntajaosto antaa lain soveltamisohjeita yleisohjeillaan ja lausunnoillaan. Kuntajaosto on päivittänyt vuoden 2016 aikana mm. tuloslaskelman ja taseen laatimista koskevat yleisohjeet. Niissä on tarkennettu mm. arvonalentumisia ja toimeksiantojen varojen kuten käyttötarkoitukseen sidottujen lahjoitusvarojen käyttöä koskevia kirjauskäytäntöjä. Sen sijaan kirjanpitolain uudistuksen vaikutukset kuntien kirjanpito- ja tilinpäätöskäytäntöihin ovat melko vähäiset. Kunnat käyttävät julkisia verovaroja, joten vaatimukset niiden käyttöä koskevista tiedoista poikkeavat yksityisestä sektorista. Tästä syystä kunnille ei katsottu tarkoituksenmukaiseksi antaa tilinpäätöksen laadintaa koskevia helpotuksia kuntakoon mukaan. Satunnaiset erät päätettiin myös säilyttää kuntien tuloslaskelmissa, koska erien käsittely muissa tuotoissa ja kuluissa olisi vaikuttanut kuntien vertailukelpoisuuden heikentymiseen vaikuttamalla mm. vuosikatteeseen. Kunnille ei annettu myöskään oikeutta arvostaa sijoituskiinteistöjä, johdannaissovimuksia tai muita rahoitusvälineitä käypään arvoon tai käsitellä rahoitusleasingilla hankittua omaisuutta kuten ostettua, koska mm. harkinnanvaraisuus erien arvostamisessa olisi kasvanut ja kuntien välinen vertailukelpoisuus olisi siten heikentynyt. Se, jääkö kuntiin sidottu paperimuotoinen tasekirja, on vielä ratkaisematta. Ratkaisu saataneen, kun tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laadintaa koskeva yleisohje päivitetään. Suurempi merkitys kirjanpitolain uudistuksella saattaa siten olla kuntien konserniyhteisöjen tilinpäätöksen laadintaan.

Mitä tulevaisuus tuo tullessaan? Maakuntaudistusta koskevat lakiehdotukset on annettu. Niiden mukaan maakuntien kirjanpito ja talouden ohjaus järjestettäisiin hyvin pitkälle samalla tavoin kuin kuntienkin. Uudistuksen myötä kuntien menoista ja tuloista häviäisi noin puolet, joten kuntien tilinpäätökset näyttäisivät hyvin erilaisilta kuin aikaisemmin. Kuntakonsernien merkitys myös korostuisi entisestään. Vaikka lakisääteisten kuntayhtymien toiminta, varat ja velat siirtynevätkin maakunnalle ja poistunevat siten kuntien konsernitilinpäätöksistä, muiden tytäryhteisöjen merkitys saisi kuntakonsernissa entistä suuremman painoarvon. Tämä asettaisi entistä suurempia haasteita konsernitilinpäätökselle ja konsernijohtamiselle.

Yhteystiedot: Sari Korento, Kuntaliitto (sari.korento@kuntaliitto.fi)